

„A TERMÉSZET” előfizetési ára melléklapjával, a „HALÁSZAT”-tal együtt: egy évre 6 korona.
Csupán a „Halászat” egy évre 3 korona.

Állattani, vadászati és halászlati folyóirat.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Főszerkesztő és laptulajdonos:

DR. LENDL ADOLF.

Felelős szerkesztő:

LAKATOS KÁROLY.

Budapest, II., Donáti-utca 7.

Fent és alant.

Ha betekintünk az anyatermészet kolosszális művébe, szemképrázató alkotásokra és alakulásokra bukkanunk, melyek előtt álmélkodva és sokszor bizony tehetetlenül vagyunk kénytelenek kifáradt tekintetünket pihentetni s elszégyelve magunkat törpeségünk fölébredt tudatában, egyébre sem jut idónk, mint hajlongni a lét, a valóság előtt, melyet Isten semmiből alkotott és mit egyedüli hatalmával, mérhetetlen bölcsességével fentart s rendez, alkalmat nyújtva a teremtés koronájának, hogy eszével kiaknázzván a helyzetet, uralma alá hajtsa a mindenséget. Mert hisz minden, ami körülöttünk, kívülünk létezik, értünk és miattunk van; legalább az önző, a profán emberi alkotmány ezt így véli, így tudja s e tudat szüli meg az emberben az Isten létezése iránti szilárd hitet, mely egyedül jogos indok arra nézve, hogy amikor az ember szívével és nyelvvel Isten létét hirdeti, hogy ugyanakkor magát Isten képésá-

Az igaz szeretet.

*Tavaszi virulatban Isten lelke oszlik,
A deres világban minden szertefoszlik.
Eltűn a szívárvány, lehull a falevél,
Fájó elmulásról beszél-mesél a szél.*

*Fent a kék magasban fehér ködök szállnak,
Sóhajokból támadt csendes, néma árnyak.
Titkos suhogás kel a nagy némaságba,
Hazajáró telkek jönnek siratóba.*

*Sóhajuk átsuhan a nagy elmúláson:
Földi lét, csillogás csak mulandó álom.
Koszoru elhervad, szerteszáll a rongya,
Emlékit az idő vadul széttiporja!*

*Egy van csak, aminek soha sincsen hamva,
Illatát, sóhaját a fény felsókolja.
Élete, létele csillagokból árad,
Elmulás nyomában meteora támad.*

*Hogy mi ez — kérdezd meg az ég szívárványát,
Lombhajult erdőnek fája suttogását,
Lehajló ágait a szomorú fának,
Az izzó végtelent, ahol a fény árad.*

*Kérdezd meg a sírok újra nyílt virágát,
Korhatag fejfáknak virágokrétaát,
Fekete hantokon nyíló nefelejtsét:
Az igaz szeretet soha nem felejtethet.*

Lakatos Károly.

nak is képzelve, a teremtés remekének, koronájának tarthassa magát.

Nagy és hatalmas az Isten; nagyságát és végtelen hatalmát tudva hirdeti az öntudatos lény, mely áhitattal borul le a természetben léptenyomon megnyilatkozó csodás alkotásai s az egyes alkotások közt létező és az emberi ész által soha föl nem fogható mesteri összhang előtt.

Oh szép természet, te mesteri mű, csodás képed előtt porba borulva imádunk; imádunk áldásidban, bámulunk iszonyú csapásidban; meghajlunk előtted, mint isteni alkotásban; megnyugvással veszünk kezedből minden jót, minden rosszat, melyeknek kútforrása te vagy, te kifürkészhetlen csodás természet, mely csapásidban is sokszor áldást árasztasz a tömeg emberiségre.

Már lejárt az isteni csodák korszaka? Nem, ez nem igaz; ez egyenesen téhvit. Megnyilatkozik a természet csodás hatalma a zenit és nadir közt napról-napra, csak vizsgáljuk egy kissé behatóbban az imádasra méltó mindenséget.

Nem akarok az ég azúrjában

bolygó Oziris, Preykon és Vega csillagok honába föl-emelkedni képzeletem szárnyain s leszállni a mélységbe, hol a gyeheña tüze olvadt állapotban tartja a földből aczél, ezüst s arany sarát; de fölszállok a megritkult levegőtomb azon régiójába, hol az emberi teremtmény a kellő légnyomás híján elvérzik s hol a madárkirály: a sas, kiterjesztett öles vitorláival kéjkirándulásait élvezettel végzi naponkint és ahonnan éles tekintetével kikémléli a hegyek ormait, a völgyek szakadékait, hogy az ott szökdécselő fiók zergéket s enyészetnek indult állati hullákat, melyek finom szaglási érzékére messze mértföldekről oly inycsiklandólag hatnak, prédájává ejtse.

Vajjon nem csodaszamba menő jelenség-e ez is?

Szálljunk alább: fogjunk föl üveglap közt egy csepp vizet, mit találunk abban? Pezsgó, nyüzsgó életet; felleljük benne az apró ázalagok egész táborát, melynek egyedei élet-halálharcot vívnak a létért. E figyelemre még alig-alig méltatott kis névtelen állatok közt is vannak héroszok; természetesen itt is az erősebbé a hatalom. Miként a tengerben a nagy hal fölfalja a kicsit, épen úgy ebben az egy cseppnyi kis vízben is a nagyobb siklószerű kígyók fölfalják a kisebbeket; a meduza fejű szörnyek az apróbb jószágokat; a többkarú polypok a parányibb férgeket. És valóban bámulandó egyetlenegy vízesepp faunájának változékonysága, mit ha meg nem figyel a mindent hatalmába keríteni törekvő hiú ember, akkor kétség-telenül nem lett volna nagygyá egy Böklin sem; mert világhírű szörnyképeihez csak innen meríthette bizarr alkotásainak mesészerű alakjait, melyeknek százait, ezreit nyeli le az ember egy-egy kortyantásra.

Istenem! ha tudnók, ha látnók azt mind szabad szemmel, miket lenyelünk szomjunk csillapításakor minden alkalommal s miket megfelelő nagyító üvegen át oly tisztán szemlélhetünk, tán megutálnók falánk-ságunkért önmagunkat!

Nem nyilatkozik meg e valóságban is a teremtés esodája?

Öltsünk magunkra bűváröltönyt és szálljunk le az oceánok mélységes fenekére; vajjon nem találjuk-e itt is föl rétegenkint a puhányok, pankányok, óriási szörnyek és törpe élőlények miriárdjait; a korallszigetek, erdőségek rengetegeit; az ékesebbnél-éke-sebb színű és alakú kagylók nyüzsgését, forgását, felszínre hozván ezek bájhonából is egy-egy megszilárdult könnycseppet a fejedelmek koronáinak ékesítésére.

Mi ez, ha nem csoda?

Bolygassuk meg a föld kérgét, ássuk le magunkat a föld gyomrába oly mélyen, a mennyire behatolhat az éltető levegő s mit találunk itt? Életet és életet; küzdő állatseregletet; nagyobb és kisebb élőlényeket: emlősöket, petéző férgeket, pondrókat, csigákat, állczákat, bábokat; színes-szintelen futó, csúszó, mászó, repülő, tetszetős, kevésbé tetszetős és undok állatokat, élősdieket, hasznos, haszontalan, kártékony élet-egyedeket, melyek falják egymást, táplálékul szolgálnak a fejlettebb, a magasabbrendű élőlényeknek.

Vajjon nem csodálatra méltó-e a nagy természet a maga nagyságában s kicsiny törpe részében is?

Oh imáadásra méltó természet, világ, mindenség, bölcs és hatalmas Isten, kit fölfogni halandó nem képes s kit csak titkon érző szívünk óhajtván sejt! Te adtad mindazt, mivel bírunk; kezedből jót és rosszat egyaránt megnyugvással fogadunk; hisz még a látszólagos rossz is jót rejthet részünkre titokszerű méhében!

Beástuk magunkat a föld gyomrába, az életnek tán legundokabb állatait magában rejtő félős birodalmába, hol egykoron a mi hulláink is ez undorító férgek lukullusi lakomáinak képezendi csemegéjét; kutassunk tehát itt csak egy kis körültekintéssel a magasabbrendű állatok sorában, hogy melyeket fedezünk föl ezek közt

A régi jó időkből.

A „TERMÉSZET“ eredeti tározója.

Irta: Szilágyi Imre.

Hosszú vadászéletem tapasztalatain végigszánt néha emlékezetem és felvetődnek a rég feledésbe ment kedves emlékek. Mint egy oszlopos alak tűnik fel a rég múlt ködéből a hatalmas termetű Sütő Ferencz vadór, szinte látom viharverte bronzszínű arcából a sűrű szemöldök alól villogni szelíd kék szemeit, pedig csontjai rég ott porlódnak már a nagy „Hanság“ melletti csendes falu nyárfasudaras temetőjének nyugodalmas honában.

Olyan se úr, se paraszt féle ember volt Sütő uram, aki a hét hat napján bújta az erdőt, szombaton pedig esti harangszóra

megtért falujába tisztaváltásra. Vasárnap azután vadászias diszbe öltözve, büszkén nézett el a kékbeli parasztság feje felett és szerény hajlongás között parolázott a leereszkedő úri néppel. Józan életének egyetlen szerelme volt a szabad természet. Szerette, ápolta, kímélte a gondjára bízott vadat, tudta minden vadjának járását és szelíd,

engedékeny természete daczára kérlelhetlen szigorral és ha kellett, kegyelmet nem ismerő durva erőszakkal tudta távol-tartani a vadorzókat az ő birodalmától. Megbecsülte őt úgy gazdája, mint a környék fegyverhordozó úri népe, mert az ő kegyeltjei megbecsülhetetlen protekcióval utaztak Diana istenasszony berkeiben. Az ő csalogató sípolására láttam először felém esörtetni a szerelmi lázában megbódult őzbakot, — tőle láttam először, miként lopakodik a biztos halálba nyulsírást utánzó hangjára a vörösbundás rablólovag, — és bizonyos őszi hajnalokon sok, vadászsláiban égő fiatal vadász tanulta meg az ő végtelen tapasztalatai révén a bógó szarvas belopásának isteni élvezetét.

Emlék ő nekem, kedves emlék és az is marad, míg felcsillámlik szememben a vadászszenvedély lángja és amíg érzem azt, hogy szívem legmélyebb rejtekét az az isteni érzés uralja, mely a szabad természet ölen, a korrekt vadászat üzésében leli legfőbb gyönyörűségét.

* * *

Régen elhalt már az esti harangszó a végtelen „Hanság“ susogó nádasai felett, nyugalomra vonultak a faluban a házak előtt tereferelő népek, csak Sütő Ferenczné várta még a ház előtti virágos kert padján haza az emberét. Két évtizede is elmúlt már, hogy az embere váltig az erdőt járta és még nem esett meg, hogy a heti fáradságos munka után szombaton estére meg ne került volna ünneplésre, tisztaváltásra.

Mikor hajnalra se jött meg, — hírt csak a lég madara hozhatna felőle, — a Sütőné nagy könyörgésére kiküldte a bíró az öreg Mátyást, a kiérdemült hányórt a két Muszik gyerekkel felfedező útra.

olyanokat, melyek garázdálkodása még életünkben is támadólag, bénítólag, roncsolólag hatnak közgazdasági viszonyainkra?

Czélunk nem kimerítő kutatást eszközölni s be-bonyolódni egy végnélküli természetrajzi fejtegetésbe, hanem rövidebben foglalkozni a már eléggé ismeretes azon egyedekkel, melyek mint kártékony apróbb állatok közgazdasági és egyéni anyagi érdekeinket érzékenyen sértik; kimutatni szándékozunk fejtegetésünk kapcsán, hogy az isteni bölcseségből kifolyólag a rosznak is van jó oldala, ha a csüggedést nem ismerő emberi ész kutat, tesz-vesz s hogy a látszólagos nagy csapás sem oly szerencsétlenség, melyet enyhíteni, sőt tán megszüntetni is ne állana módjában az Isten képmásának, épen magának a teremtő Istennek nagyobb dicsőségére; czélunk továbbá némi útmutatással szolgálni e kártékony állati egyedek elleni helyes védekezésre és pusztításra.

Ez alkalommal különleg csak azon apró, föld alatt lakó féregszerű állatokról emlékezünk meg, melyek főleg szőlőtelepítvényeinket dézsmálják és pusztítják s melyek közül legnagyobb ellenségünk kétségtelenül épen a legparányibb jószág: a „szőlőtetű”; de mely pusztító hatásában korántsem bizonyult oly veszélyesnek általában, mint azt sokan vélik és érzik is tényleg; mert egész nyugodt lelkiismerettel elmondhatjuk, hogy nem igen sokkal nagyobb az a kár, melyet hazánkban a szőlőtetű okozott, mint a haszon, mely épen pusztításai folytán nemzeti vagyonosodásunk tekintetében reánk háruult.

Persze, látszólag ez furcsa nézetre vall; de — amiként látni fogjuk — ez mégis úgy van s a valóságban látni kell minden elfogulatlan halandónak Isten kezét, a természet csodás erejét, mit öntudatos lény áhitattal fogad és imád.

Hazánk 400.000 hektárnyi területe máris leg-

nagyobb részben a szőlőtetű pusztításának esett áldozatául; de biztosra vehetjük a még meglevő területek kipusztítását is s bár az ezen pusztítások folytán beállott közvetett és közvetlen kár óriási, de e kár meg-tanított bennünket a helyes szőlőművelésre.

Ma már nem úgy kezeljük és kultiváljuk a szőlő-területet s magát a szőlőt is, mint eddig és ennek az üdvös tapasztalatnak közvetetlen következménye az, hogy ugyanakkora területen a ma divó kezelési rendszer mellett a korábbi évek termésének kétszeres-négyszeres átlagmennyiségét érjük el; mire igaz, hogy nem csekély befolyással lett a futóhomok-területek fölhasználása is, ámde ez is nemzeti vagyonosodást jelent; mert ezer és ezer holdakra megy már ma azon homok-területek kiterjedése, melyek eddig értéktelenül, teljesen parlagon heverték s melyeken, mint úgyszólván „res nullius” területeken csakis a cziczikó és a kutya-*tejfű* ütött itt-ott otthont. Manapság már ezekért a volt értéktelen területekért szívesen adnak 500—1000 frt vételárt is és e területeken a szőlőtelepítési költség számot sem tesz a hegyi területeken történő telepítésekkel szemben.

Igaz, hogy tán nincs kulturnövény, mely annyi ellenséggel volna kénytelen küzdeni, mint épen a növények királya: a nemes szőlő, de e helyen és ez alkalommal nem lehet czélunk a szőlőnövény minden egyes állati ellenségét megnevezni, hanem ezek közül kiemeljük a feltétlenül és a csak részben föld alatt lakó egyedeket, melyek névszerint: a „szőlőorrmányos”, a „szőlőczomboly”, a „nagyfejű csajkó”, a „kalló”, a „fináncz”, a „közönséges cserebogár”, a „hamvas vinctellér” és a „szőlőtetű”, mely kártékony rovarokról, valamint ezek pusztítási módjairól, eszközeiről és szereiről a jövőben fogunk értekezni.

Vihar Győző.

A gyorsan terjedt hírre, — hogy nem jött még meg a Ferencz, — nagy rémület szállta meg a falut. Érezték, hogy valami rettenetes dolognak kellett történni az erdőn. Szárnyakat öltött az egyszerű nép fantáziája, egész dél-előtt rémtörténetekkel ijesztgették egymást és a szegény Sütő Ferenczet már mint néhait emlegették.

* * *

Épen a délutáni könyörgésről özlött a nép. Az ünneplőbe öltözött parázsszemű menyecskék, lányok apró, módikás lépésekkel siettek hazafelé, nem sajnáltak egy-egy tüzes pillantást vetni a házak előtt lebzselő legények felé, míg a falu vénei lassú beszélgetés közt fontoskodva vonultak a kocsmá felé.

Egyszerre nagy visitással tört elő a kovács, közbül a gyereksereg. A nagy sivalkodás zagyva hangjából megértette a falu, hogy hozzák Ferenczet. Mint a végtelen tenger felkavart hulláma a part felé, úgy ömlött a falu népe a kovács-köz irányába, ahol a két Muszik gyerek az égerfák sudaras hajtásából összetákolt saroglyán hozta Ferenczet, — ott feküdt az égerfalombokon mozdulatlanul szegény Ferencz, félig lehunyt szemeiből alig csillogott már az élet szikrája. Napsütte, viharverte ábrázatából eltűnt a vér és fakó színe csak jobban kirítt a haragos zöld lombok közül. Barna haja, nagy harsabajusza kuszáltan lógott az arczába és a rémületet csak növelte, hogy az öreg Mátyás reáterített kopottas szüre friss vérnyomoktól tarkállott.

Nagyon természetes, hogy a falu apraja-nagyja sűrű tömegben kísérté hazáig a szomorú menetet s mikor bevitték Ferenczet a házba, ott torlódott az udvarán össze az egész falu. Csakis akkor oszlott széjjel a kíváncsi nép,

mikor megtudták a valót. A földön elterülve, alétlan, súlyos lövött sebbel az oldalán találták meg szegény Eerenczet az erdőszélre futó kis gyalogösvényen.

Hiába hallgatta ki másnap a szolgabíró, Ferencz váltig csak azt hajtotta:

— Ugyan honnét is tudnám én, nem volt ott jelenleg a jó Istenen kívül más csak én, meg az a gazember.

Mikor azután elvonult a szolgabíró, hozzám fordulva mormogta:

— Amíg élek, csak nem adok senkit a törvényre, ha meg el kell pusztulni, akkor meg úgys mindegy. Hej pedig de szeretnék meggyógyulni, mert nagy tartozásban vagyok urfi.

Azután bizony hónapokig nyomta az ágyat, türte szótlanul a legnagyobb fájdalomakat, úgy hallgatott az öreg Hofer doktorra, mint a Messiásra és három ropogós százzal biztatta, ha meggyógyítja.

Betegsége alatt az öreg Mátyás helyettesítette az erdőn és vasárnaponként ellátogatott hozzá, hogy az ő szeretett otthonáról, a kedves erdejéről, vadjairól beszélgetve új lelket öntsön bele.

A hetek, hónapok keserves egyhangúságban folytak, a kétségbeesett Sütőnéől minden látogatás után csak aggasztó vállvonogatással vált meg a doktor.

Egy márciusi vasárnapon nagy változás esett a Ferencz állapotán.

Az öreg Módos Menyhért szomszéd látogatott át és a nagy beszélgetés közben azt újságolta Ferencznek, hogy a puskás Kiss Ferkó a múlt éjjel egy hatalmas szarvasbikát meg egy özet úsztatott csónakján a győri betivásárra.

Úgy ugrott ki e hírre az ágyból Ferencz, mintha a

Hasznosak-e a hangyák?

Sokszor fölmerült az a kérdés, vajjon a hangyák hasznosak-e, vagy kártevők? Többnyire az utóbbi vélemény felé hajolnak az emberek. Pedig sok olyan állítólagos kártétel, melyre hivatkoznak, nem is kártétel, vagy nem is a hangyáktól származik. Nemrég panaszkodott egyik vidéki ismerősöm, hogy a nyár folyamán takarmányrépájának a levelét *hangyák és a pókok* mind megrágták. Az illetet azután egyik ember a másik szájába adja és lassankint egész legenda lesz belőle, hogy itt és itt a hangya meg a pók szokta a répát elpusztítani. Pedig a hangya bizony répalevelet nem eszik. Nem is szorult rá; mert a répalevélen annyi fekete levéltetű szokott hemzsegni, hogy azok méznedvéből vígan megél. Már meg hogy a pók nem rág levelet, azt e lapok hasábjain talán csak nem kell bizonyíthatnom.

Egypár tapasztalatom van a hangyák magaviseletéről. Akárki meggyőződhetik róla maga is, ha kert van a háza körül, hogy milyen könnyen lehetünk igazságtalanok — még az állatok ellen is.

Pár év előtt a *cseresnyekukaczkok* életmódját tanulmányoztam. A cseresnyében igen gyakori egy-egy fehér lábatlan áleza, melyből igen csinos, tarka szárnyú légy fejlődik. Nagy cserépedény fenekére földet tettem és erre férges cseresnyét öntöttem. Az edényt falusi lakásom földszintjére helyeztem. Nemsokára egymásután bújtak ki a kukaczkok a gyümölcsből és az edény fenekén levő földbe iparkodtak, ahol azután kurtára összehúzódva, világossárga, piczi, tojás-

Dunai képek. I. Kerítő-hálózás.

idomú, növénymagra emlékeztető báltokkává váltak. Harmadnap azonban érdekes mesterkedésnek voltam szemtanúja. A cserépedényen sűrűn mászkáltak föl apró, igen piczi fekete hangyák, egyenesen be a cseresnye közé. Mindjárt rájöttem arra is, hogy mit keresnek ott. Talán a cseresnye húsát? Eszökbe se jutott! Amint a cseresnyehalom felső rétegeit leemeltem, ott láttam a kis ezerfejú nyüzsgő tömeget — vadászatot. Abban a pillanatban, ahogy a légykukaczkok a cseresnyéből kijöttek, ucczú neki, öt-hat kis hangya a szó betű szerinti értelmében nyakon csipte, megfojtotta, össze-vissza harapdálta és azután egyesített erővel igyekeztek tovaccipelni. De ezzel még nem elégedtek meg, hanem kutatást rendeztek az edény fenekén levő földben is és szép számmal találtam ottan a cseresnyekukacz kilyukasztott báltokjait, melyek tartalmát a kis „fekete sereg” az utolsó cseppig kiürítette.

A *cseresnyelég* (*Spilographa cerasi*) kukaczkai a szabadban is, ha még a fán van a gyümölcs, kimásznak belőle, lejutnak a földre és ott bábozódnak be. Az a kis hangya, mely szobám-

ban a cseresnyelég kukaczkait fojtogatta és báltokjait kiürítette, a *Tetramorium caespitum* nevű fajhoz tartozott, mely legkisebb hangyáink közé tartozik. Nálunk Magyarországon ez a faj igen közönséges. Falusi házak, nyaralók földszinti helyiségeiben majdnem általánosan bentfentes és részint kívülről mászik be az ajtó küszöbén és az ablakon át, részben benn is fészkel a házakban. Igaz, hogy a házakban, kivált az éléskamrákban, nem épen kellemes vendég; mert a zsíros bődönök, a vaj és egyéb élelmiszerekre néha olyan csapatokban telepedik le, hogy szinte

puskából lőtték volna ki és nagy fájdalmát feledve, vérben forgó szemekkel, rekedt hangon dörögte:

— No Menyhért, most már azért is meggyógyulok!

* * *

Mire az enyhe tavaszi szellő enyelgő simogatása meg-megingatta a virágfakasztó lombokat, visszatért szegény Ferenc sokat szenvedett testébe is az életerő és a szobalevegőn elhalványult arca újra visszanyerte a nyugodt, határozott, férfias kifejezést.

Ezidőtől kezdve nem találta nyugtát a házban. Egész nap turkált és készítgette elő régi, kedves felszereléseit, melyek sok számos éveken keresztül hű társai voltak kóborlásaiban az erdőn.

Az üdüléssel eltellett még vagy két hét és nagyokat biccentett még beteg lábával, mikor egy hétfői napon a rendes felszereléssel vállain kikísértem a határszélig, amint ragyogó ábrázattal nekivágott a jól ismert útnak, mely az ő kedves, soká nélkülözött rengetegébe vezetete. — Ettől a naptól kezdve egész életmódjában minden visszatért a régi kerékvágásba.

* * *

Egy hónap óta járta csak az erdőt; egyszer csak átszállingózott a szomszédfaluból a hír, hogy a puskás Kiss Ferkó nem találódik. — A vizsgálat nem derített ki semmi bizonyosat, csak azt, hogy eltűnése előtt egy esütörtöki holdvilágos éjjelen lopódzott ki a faluból az erdő felé. Ettől a naptól fogva nem látta őt senki emberfia.

* * *

Sok év multán egypár napot töltöttem az erdőn szarvasbögés idején Ferenczcel. Az esti cserkészlet után, szalonnapirítás közben elbeszélgettünk a gunyhóban a multakról, egyszerre rátereltem a szót a puskás Kiss Ferkó esetére.

— Ugyan Ferencz, látja, én jól tudom, hogy még a madár se száll az erdejébe a maga tudta nélkül, mondja meg hát, hová is tűnt el az a puskás Kiss Ferkó?

— Sohase bántottam igaztalanul senkit, nem kívántam a másét, törvényre se adtam senkit, de azért a gazemberért még a másvilágról is visszajöttem volna.

Azután hirtelen elvágta a beszéd fonálát, felkelt a gunyhó padkájáról és a gunyhó ajtajába állva, félvállról szólott vissza hozzám:

— Jó lesz lefeküdni tekintetes uram, holnap korán kelünk!

feketítenek. De hát ezen lehet segíteni, ha az élelmiszert magasabb helyre tesszük. A hangyák t. i. leginkább a szekrények alsó fiókaiban szeretnek kutatni.

Hanem hogy a szabadban a kertésznek hasznot tesznek, azt az én főnnebbi megfigyelésem alapján bátran merem állítani. Az én falusi lakóházam környékén a *Tetramorium caespitum*, vagyis a *gyöpi hangya*, minden négyzetméternyi területet benépesít, vagy legalább bejár; ennél fogva a cseresnyelég kukacját mindenestre alaposan sarokba szorítja. Talán ez az oka, hogy kertemben rendszeren alig találok 100 közt 10 férges cseresnyét és a megfigyelésemhez szükséges mennyiséget egy parasztszőlőből kellett vásárolnom.

Biztos azonban, hogy más rovarokat is üldöz a gyöpi hangya, mert a szobám padlóján üvegtartókban, tanulmányok czéljaira nevelt levéldarázs-álczákat is úgy megtámadta, hogy egy sem maradt volna belőlük életben, ha hamarjában és még jókor föl nem tettem volna őket egy szekrény tetjére. Ezek a fiatal levéldarázs-hernyók a *pöszmétedarázs* (*Nematus ventricosus*) és a *rózsadarázs* fajaihoz tartoztak. Azonkívül, ahol csak hozzájuthatnak, megdézsmálják a rovargyűjteményeket és szétzedik még a legvakosabb szövópillék végtestét is.

Ha a kis gyöpi hangya így dolgozik, valószínű, hogy más, nagyobb hangyafajok sem maradnak hátra.

Talán a szobákban észrevétlenül kutató gyöpi hangyák is nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy épen falusi lakásunkban olyan rovarok, melyek a városi lakásokban el szoktak szaporodni, nem bírnak meghonosodni, sőt kipusztulnak. A városból kiszállított, élelmiszerekkel és egybekkel megtöltött ládákban a csomagoló papír és széna között mindig akadt elég sváb (*Periplaneta orientalis*); de még nem volt rá eset, hogy nálam csak egyetlen egyszer is ivadékot bírtak volna künn a pusztán nemzeni. Ha a molyos ruhaneműt kiszállítjuk, a moly minden rovarpor nélkül elpusztul ott künn magától. Lehet azonban, hogy ezeket a kellemetlen vendégeket más rovarok is irtják. Mert tény, hogy a *Reduvius personatus* nevű nagy rablópoloska állandóan honos ott künn; ennek elrejtve, a falusi lakóhelyiségekben élő álczája pedig kivétel nélkül minden rovarot megöl, melyhez hozzáférközhetik.

Most pedig elmondok egy másik érdekes esetet, mely kertemben adódott elő. Megint a gyöpi hangyáról szól a nóta. 1900 május 4-én vagy 50 darab virágpalántát ültettem ki olyan virággyba, mely reggel kapta a napfényt, körülbelül délutáni két óráig. A palánták a *Cosmea* (népszerűen „Kozmosz”) és a *Salpiglossis* nevű ismert nyári virággenuszokhoz tartoztak. Nemsokára azt vettem észre, hogy valamennyi palántát, de különösen az apró *Salpiglossis*-okat, melyek levele még csak lenese nagyságú volt, körülvették a gyöpi hangya fészkei. A kis hangyakolonniák úgy voltak elhelyezve, hogy a kijáró lyukak közvetlenül a palánták tövénél készültek, tehát a boly földalatti járatainak az illető növények egész gyökérrendszerén keresztül-kasúl kellett hálózódniuk. Attól tartottam, hogy ilyen állapot a palántákat majd elpusztítja és már-már rovarirtó szerrel akartam a hangyákat irtani. Hanem azután eszembe jutott, hogy ez az eset igen alkalmas kísérletnek; meghagytam tehát valamennyi hangyafészket úgy, ahogy nekik tetszett. A *Cosmea* és *Salpiglossis*ok töve körül mind sűrűbben mutatkoz-

tak azok az apró, durva darára emlékeztető földrögek, melyeket ezek a szorgalmas munkások ki szoktak czipelni a földszíne, mialatt földalatti szobáikat és folyosóikat áskálják.

Mindamellett a növényeknek semmi bajuk sem lett. *Egyetlenegy palánta sem pusztult el, sőt valamennyi egytől-egyig rendkívül erőteljesen fejlődött ki* és olyan szépen virágoztak, hogy mindenki, aki csak látta, el volt ragadtatva.

Azt hiszem, hogy a hangyák még használtak is nekik; talán azzal, hogy földalatti járataikon át lejutott a levegő a palánták gyökérzetéhez és így a talaj jól szellőződött, ami pedig — ezt minden jó kertész tudja — a legtöbb nö-

vénynek nagyon javára szolgál. Az is lehet, hogy a hangyák távol tartották a pajorokat és más földalatti rovarokat, meg talán a földi gilisztaakat is, melyek a növénygyökerek rovására élnek.

Ha a hangyák a vetemények gyökérzetének és lombjának ártanak valamivel, úgy ez csak indirekt módon esik meg; úgy t. i., hogy védik és dédelgetik a levéltetveket, melyek nekik fejős teheneik. A gyökéren élő levéltetűgenerációkat csakugyan a hangyák szokták nagy gonddal és szeretettel levinni a föld alá, azokba a járatokba és üregekbe, melyeket e czélből áskálnak a növénygyökerek körül és úgy lehet, hogy ha a hangyák így nem járnának a növénytetvek keze- vagy helyesebben: *lába*-ügyére, akkor ez utóbbiak nem is jutnának a gyökerekhez. Ámde kérdés, hogy ezt az indirekt kárt nem üt-e helyre azzal, hogy járataik egyszersmind szellőztetik a talajt?

Sajó Károly.

Dunai képek. II. Pöndör-hálózás.

Az édesvízi Hydráról.

Hazánk tavaiban moszatokra, békalecsére, borzhinára s más vízi növényekre tapadva, szerényen húzódik meg az édesvízi *Hydra*. Azaz, hogy nem is olyan szerényen, mert bizony elesipegeti a vízben élő apró állatokat s jó étvágygyal fogyasztja el őket, de szerényen azért, mert nem tűnik szemünkbe és nagyon sokan vizsgálódtak már a vízben, a kik még nem látták ezt a fölötté érdekes állatot. Ha azonban kis selyemhálóval kihalászszzuk a vízben élő apró állatokat, sok más állat és növény közt egy-egy édesvízi *Hydra* is megakad hálónkban. Hálónk tartalmát azután kimossuk valami kis tálcáskába s a vizet a sok kis apró féreggel, rákfélével, rovarlárzával, vízi atkával stb. együtt üvegbe töltjük. Miután hazavittük, csakhamar észreveszszük, hogy az edény falán néhány zöld, barna vagy szürke színű kis jóság tapadt meg, még pedig oly erősen, hogy alig tudjuk lerázni. Ezek a mi kis Hydráink.

Az állat első pillantásra inkább növényhez hasonlít s valóban sokáig növénynek is tartották, a korallokkal együtt, a melyek közeli rokona a *Hydra*.

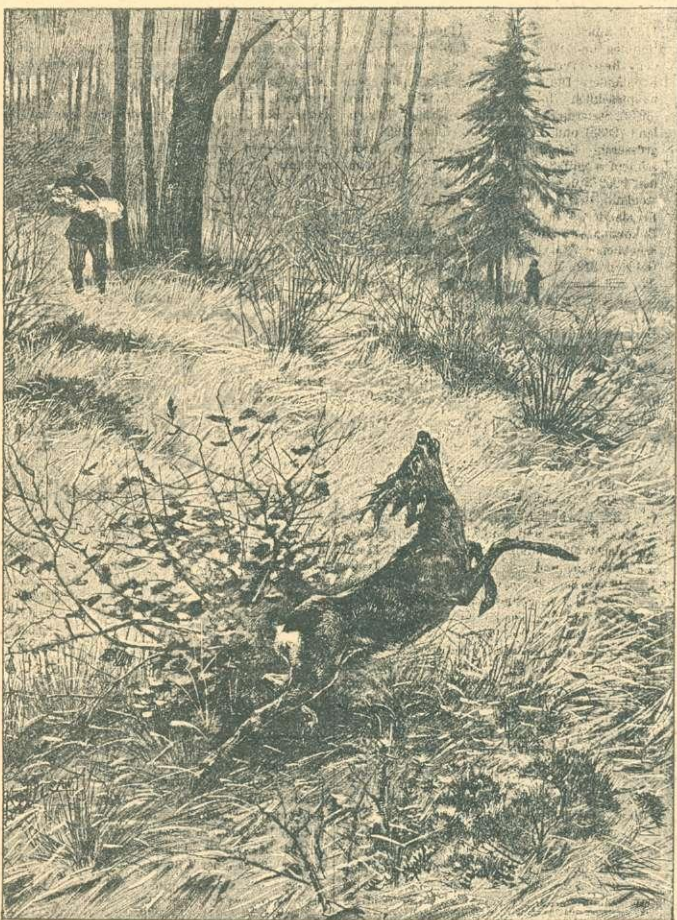
Marsigli gróf 1707-ben írt munkájában be is bizonyította, hogy a korall növény. *Peisonell* francia katoná-orvos volt az első, ki 1872-ben kiderítette, hogy a korall állat. *Reaumur* felolvasta e dolgozatot az akadémiában, de ez a nézet akkor még oly nevetségesnek látszott, hogy a szerző nevét csupa gyöngédségből elhallgatta. Később *Trembley* a

Hydrát, *Donati* pedig a korallokat tanulmányozta tüzetesebben s ekkor kitűnt, hogy *Peisonell*-nek igaza volt.

A Hydra teste hengeres; elülső végén van a szájnnyílása s e körül karjai foglalnak helyet, szám szerint 6—8. A test alsó része keskenyebb; külön végbélnyílása nincs. A száj a gyomorüregbe folytatódik. A test csak két sejtrétegből, ektoderma és entoderma, áll. Oldalán rendszeren egy vagy több bimbót látunk, mely gyorsan növekedik s pár nap alatt kész állattá fejlődik.

Ha a Hydrát csiptetővel kiemeljük a vízből és tárgylemezre teszszük, mikroszkóp alatt kis nagyításnál érdekes jelenetnek lehetünk tanúi. Karjaival az állat mindenfelé csapkod, majd kinyújtja, majd összehúzza őket, testét is hol esodálatosan hosszúra kinyújtja, hol meglepő kicsinységűre összehúzza. A míg ebben gyönyörködtem, egy szerencsétlen kis *Cyclops* (evezőlábú rák) került karjai közelébe. Nyomban utána kapott, megragadta két-három karjával s igyekezett szája felé terelni, miközben testét is kinyújtotta, szájnnyílásával tádogott s a parányi rákocska egy perc alatt eltűnt gyomrában s a szájnnyílás bezáródott a szerencsétlen áldozat mögött. Láttam, amint lejjebb és lejjebb haladt a *Hydra* gyomrában s úgy tetszett, mintha az anya oldalán levő bimbó erőteljesebben növekedett volna az emésztés folyamata alatt. Azt is láttam, midőn a *Hydra* kiürítette a *Cyclops* megemészthetetlen maradványait, melyek alakja ekkor már felismerhetetlen volt, csupán a láb részek látszottak épeknek.

Erdekes kísérleteket is tehattunk ezzel az állattal. *Trembley* írta le 1744-ben, hogy az édesvízi Hydrát akárhány részre daraboljuk is, minden része élve marad s kiégészítődik. Ezeket a kísérleteket én is megismételtem, még pedig teljes sikerrel. *Trembley* még azt is megtette, hogy kifordította az állatot oly módon, hogy a belső része esett kívül és megfordítva, — s bámulatos, az állat még ekkor sem

Szíven találva . . .

halt el, hanem alkalmazkodva a megváltozott viszonyokhoz, tovább élt. Szaporodása őszig ivartalan, ekkor azonban ivaros. Keményhájú petéket fejleszt, melyek lehullanak a víz fenekére s kitelelnék, hogy tavasszal újra kezdjék az életet.

A telepek rendszeren nem változtatják helyüket, de ha a megélhetés érdeke úgy kívánja, elég gyorsan vándorolhatnak. Így egy üvegben a Hydrák az üveg alsó részét foglalták el, de mikor a víz poshadni kezdett, az üveg felső részébe vándoroltak, mert csak tiszta vízben élhetnek meg s a poshadt vízben elhalnak.

Édesvízeinkben a *Hydrának* három faja él, a *H. viridis*, *H. grisea* és *H. fusca*, melyek egymástól színben és nagyságban különböznek. Mind a három faj nagyon ajánlatos kísérleti tárgy; kívánom, hogy a velük való kísérletezés és életmódjuknak megfigyelése másoknak is oly sok örömet szerezzen, mint a mennyiben engem részesített.

Endrey Elemér.

Ornithologia.

A vetési varjú (*Corvus frugilegus*) költési viszonyai.

Alig olvad el a hó, alig takarodik le a jégpáncél a mocsaras rét hátáról, a fű a mezőn, a rügyek a mocsarat szegélyző füzeket alig ütik ki zöld fejecskéjüket, szóval márczius vége közeledtével tájékunk legelső madara, mely fajfentartására üzelve legelőször gondol a fészkepítésre: a vetési varjú (*corvus frugilegus*).

Ez a fekete, különösen ha a nap rásüt aczélfényben fénylő, jókora galambnagyságú madár, mely a város felett csak késő őszkor, tél kezdetén szokott repkedni hangos kár-kár rikoltással (mikor a paraszt ember meglátja, következtet az azon a télen beálló nagy havazásra, különösen ha kora ősszel jönnek), legjobban szereti a mocsaras rétet, hatalmas szántóföldeket beszegő füzeseket, hol nagy számban is fészkel.

Legjobban szeretik e madarak a hatalmas, megvéndehet füzeket, nehezen megmászható dunai jegenyékét, sőt egy óriási nyárfán is találtam már fészket.*)

Jellemző tulajdonságuk, hogy az utaktól távol, a rét csendes magányában, folyók partján ütik fel tanyájukat.

Ily vidék a Fehérvártól délnyugatra folydogáló Gaja patak mente, parti füzeivel, amely valóban gyönyörű, magányos, tavasszal a fűz barkáinak kifejlődése által a levegőt bódító illatával megtöltő, a fák alatti illatos pázsit ibolyával tele tüzködve viruló hely, nem esoda, ha a vetési varjúkat is magához édesgette. Epen ezért található e madár itt nagyobb csapatokban, míg a többi réteken elszórt füzeket csak páronként találhatók.

A fészkepítést, mint már eleve említém, jókor, márczius végén, vagy április elején szokták elkezdni, de vannak késeiek is, így május közepén is akadtam fészkekre, különösen magános fákon.

Fészkeiket sok ornithologus mesterkéletlennek mondja, de én számos fészkek megvizsgálása után bátran merem állítani, hogy fészkeik, tekintve nagyságukat, egyike a legművészibb fészkeknek, amelyek egymással törölvágva meg egyeznek, mintha csak egy iskolában tanulták volna a fészkekészítés mesterségét, hogy ezzel a hasonlattal éljek.

A fészket a kikeresett alkalmas fa felső buczkán, rendszeren a szétágazó két vastag ág közé építik, tehát a törzstől nem messze, de akadtam már a füzön felnyúló fiatal hajtás 3 cm. vastagságú galyán himbálódó fészkekre is. A fészkek alapját föld képezi, ezen néhány vastagabb, gömbölyű felé hajló ág. Ezek szárazak. Azután kisújjnyi s vékonyabb ágak következnek — különösen a jegenyefáról

*) Az ily magas fákat inkább a hamvas varjú (*Corvus cornix*) pár foglalja el.

tépi s hordja csőrében őket, — de ezek már nem szárazak. S így könnyen hajlíthatók a fészek alakjához képest; közbe növény szárat fűz, a közt földdel tömvén ki. Beljebb fahánc következik, fokozatosan finomabb, e közé disznószőr van szőve. A fészek sárral kitapasztott alját finom gyapjú s szőr borítja. Ezenkívül természetesen található fészkekben papirost, rongydarabokat, kőcot, madzagot stb. A fészek széle egész szép félkör s belseje pedig homorú félgömb.

A varjú a fészkeképítéssel hamar készen van. Minden tavasszal új fészket építenek s innen van, hogy egy fán több fészek is látható, habár csak egy pár varjú urálja a fát. Tehát inkább a fához térnek vissza, mint régi fészkiükhöz. A régi varjúfészkeket azután más madarak foglalják el, részint költésre (vad-réce, vércse), részint éjjeli, illetőleg nappali szállásra (bagoly).

Hogy egyugyanazon évben kétszer költött volna, még nem tapasztaltam, még akkor sem, ha az első költését elszedték volna tőle. Késések, mint előbb említettem, vannak.

A tojás lerakását április első napjaiban kezdik; mindennap letojnak egy darabot. Így tart ez legjobb esetben 6 napig, kedvezőtlenebb esetben 3 napig. Így tehát a varjúfészkekben a tojások száma maximum 6 drb., rendes 5, minimum 3—2 drb. lehet.

A tojás vagy hosszúkás, vagy körte alakú, halványzöld alapszínen zöldesbarna foltokkal. A foltok lehetnek halványok, ritkák, a tojás felszínén sehol sem koncentrálnak, míg másokon az egész barnán behintett tojás egyik, sőt másik vége is teljesen fekete, de a foltok koszorút nem alkotnak.

Ha valahol, úgy a vetési varjú tojásainál oly különbségek vannak, hogy csaknem minden fészkekben más-más a tojások alakja, alapszíne s foltozása. Természetesen az alap-leírástól sokban nem különböznek, de vannak mégis nagyobb, hosszúkás, vége felé keskenyedő, hosszanti halvány csíkokkal ellátott, majd gömbölyded, haragos zöld alapú, itt-ott hatalmas, lilába csapó barnás foltokkal ellátott tojások is. Egyszóval ahány, annyiféle, úgy hogy akár mind egyenkint lehetne leírni. Gyakran akad az ember egy fészkekben is oly tojásokra, melyek közül az egyik teljesen foltos, a másikon pedig alig néhány vonás látszik. Így egy oly tojást is szedtem, mely a többi ottlevőktől ellentétben halvány kékeszöld alapszínű s folt nélkül, a legfinomabb pontocskával van behintve. Ha az ember az ily tojás eredetét nem tudja, bizony gondolkozhatik rajta.

A varjú tojásrakása idején csaknem mindig fészke mellett van, de a közeledőt messziről megpillantja s elszáll s így csak azt látni, amint a fásorból, füzesből a varjú csendesen messze tovarepül. Így biztosan meghatározni tehát, hogy az ugyanazon fán levő fészekek közül melyiket lakja jelenleg s melyik a régi, nem lehet. De midőn tojásait üli, akkor bevár egészen a fészkefáig s csak annak kopogtatására, vagy a felmászás zajára távozik egészen csendben. Még ha fiaik vannak is, csendben távoznak s nem tesznek semmi kísérletet megszabadításukra. Nem így a *Corvus cornix*, mely még a fészekszedőre is rácsap, kivált ha fiait bántalmazná. A tojás kiköltése után előbújt pelyhesek csúnya, nagycsőrű, idétlen állatkák s itt-ott barnás pelyhtollal vannak borítva.

Érdekes megfigyelést tettem e madarak szellemi tevékenységének nyilvánulásában.

Tudniillik ha a varjúfészkekben több tojás van, pl. 3 drb. és akkor szedik el, úgy a varjú a fészket otthagyja, többet nem tojik bele; de ha az első tojást elveszik, másnap letojik újra. Így szedtem ki egyszer egy varjúfészket, hat napon át ismételve elmenvén, az egy-egy tojást kivettem s két nap múlva a frissen tojott 2 tojást. A madár nem

Vadászsákmány.

tért vissza. Mintha csak számolni tudna, mintha gondolná, hogy egy tojás nem oly nagy veszteség, hogy ott kellene a fészket érte hagyni, de már kettőt annak tart s otthagyja a fészket.

Fábián Gáspár.

Megfigyelések.

A múlt héten leírt fán lévő és szétrombolt tőkésrucza-fészek rablóját megtaláltam. A fától balra levő, már-már kiszáradó mocsárba lemenve, egy odvas alacsony fűz körül tojáshejakat pillantottam meg. Közelebb menve, a halványzöld tőkésrucza-tojás maradványaira ismertem. Kikutattam a közeli zsombékokat, de fészek nyomára nem akadtam, de igenis a fa odvában egy görény vaczkára, mely puha növényrostokkal, fatörmelékkel s felette bőven tollal volt bélelve s aljában egy-két kiszivott tojás is volt, sőt egy félig telve volt még egészen friss tojásfehérrel, tehát a rabló nem rég távozhatott vaczkából. A tojások csakis a fáról származhattak ide s amint a vaczokban levő tollak bizonyítják, a rabló bizonyára a tojásait híven ülő ruczát is megkaparintotta, bár tetemét nem volt szerencsém megtalálni. Csak azt nem tudom megmagyarázni, hogy hogyan hordta ide a tojásokat.

A zöld harkályról. — A már leírt patak partja a füzekkel igazán nagyszerű madárvilágot rejt magában. Napról-napra új és új madárkákat fedezek itt fel a tavasz előrehaladásával, melyek mind itt fészkelnek. Ezek között igen érdekes egy zöldharkály pár, mely már régebben lekötötte figyelmemet, amint a patak túlsó partján mindig egy és ugyanazon fűzről röppent tova közeledtemkor. Atmentem tehát a túlsó partra s ím, a fa körül tele volt a talaj faforgácsal, de lyukat a különben egészséges fán nem vettem észre. Felmásztam tehát s a törzs egy ivhajlása alatt, alulról észrevehetetlen, 5 cm. átmérőjű friss, kerek lyuk volt vésvé. Tehát az óvatos madarak fészkiüket építették. Egy hétre rá a madarak ismét a lyukból röppentek ki, a forgács a fa alatt sokkal több volt s elhatároztam, hogy megvizsgálom fészkeberendezésüket. Ismét egy hétre rá a forgács ugyanott volt még a fa alatt, ami aggasztott, hogy a gondos madarak miért nem hurezolták szét az áruló forgácsokat. Kissé kibővítettem a lyukat s bedugván rajta kezemet, egy öblös, 25 cm. mély bölesőbe vezettem, melynek alján puhább forgács, fahánc feküdt. Tojás még nem volt

a fészekben, tehát vagy itt hagyták a madarak, látván, hogy felfedezték őket, vagy csak még ezután költöttek volna. Igazán nagyon bántott, hogy miért nem vártam tovább, miért bontottam meg az oly sok időbe s fáradságba került fészket, minden haszon nélkül!

Székesfehérvár, Tobak-u. 9.

Fábián Gáspár.

A gólya-törvényszék. Becces lapja 15-ik számában Zelles Aladár úr „Bosszú az állatvilágban“ czímmel egy cikket közöl, melynek a gólyára vonatkozó pontjához egy „kis esetet“ magam is elmondok, melyet évekkkel ezelőtt egy biharmergyei ismerősömtől hallottam, ki is azt saját tapasztalata alapján mondotta el, amit érdekesnek tartok a feljegyzésre, mert egyik ritka példa, hogy nem a sértett fél vesz elégtételt, de ügyét magáévá teszi az egész gólya-közletség is.

Sz. J. ismerősöm falusi lakának kéményén minden tavasszal pontosan megjelent a gólyapár, fészket kiigazította s rendes idő múltán bekövetkezett a családi esemény s a fészket megtelt kis gólya-fiakkal.

Amint a fiókák felcseperedtek s az anyai gond szünetelőben volt, amíg a hím élelmiszer után látva a mintegy negyed órányi távolra fekvő tóhoz repült, egy idegen udvarló látogatta meg a gólyamamát, de pontosan tovaröpült, mielőtt a hím az élelemszerzés helyéről előkerült; a nőstény pedig rögtön leszállott az udvarba s a nagy kád vizében ugyancsak alaposan megmosakodott s így szállt fel ismét fészkére.

A háziak a hosszabb ideig tartó eme furfangot sokáig

megfigyelték, a hím gólya azonban mit sem sejtett. Egy napon azonban sajátságos eset adta magát elő. Az idegen udvarló ismét pontosan megjelent s betartotta a félórai udvarlási időt, mely után távozott.

A nőstény ismét leszállott, hogy mosakodjék, de hiába! A kertész a nagy kád vizét még reggel kiöntvén, a kád üresen állott s nem volt a nőstény számára sehohol toailette-szoba s így a mosakodás is elmaradt.

A hím ekközben haza érkezik s nemtetszésének zajos kelepeléssel adott kifejezést s érezte, hogy nincs rendén a családi széna.

Másnap nagy zaj kerekedik, mit az egész környékbeli gólyahad kelepélése okozott, soká kóvályogtak a levegőben a vétkes nő fészke felett, míg végre őt megrohanva, csőrükkel holtra vagdalták.

A következő évben üresen maradt a fészkek s meglehet, üres az ma is, erről azonban nincs biztos értesülésem.

Ez az eset analóg a Zelles úr féle történettel s érdekes világot vet a gólya életébe, hol a vétkest az egész közletség előzetes tanácskozás után ily kérlelhetetlen szigorral sújtja.

Ismeretes egyébként a gólyaközletség azon eljárása is, miszerint az őszi elköltözés előtt gyülekezést tartanak s az út terhét el nem viselhető beteges testvéreket csőrükkel agyonverik; ily őszi gyülekezés helyén, amint ezt a dolgot megfigyelő pásztoremberektől hallottam, egypár gólya rendszerint összetört tagokkal élettelenül ott marad.

Bársony János.

Vadászat.

Vaddisznó-históriák.

Nyaráló volt az istenadta. A fővárosból költözött a mi fatornyos hazánkba, friss levegőt szívni, meg vadászni. Jó fiu lett volna különben,

csak nagyon büszke volt a vadász-tudományára, no meg az irigység is sok szenvedést okozott neki.

Kitünő és páratlanul képzett apróvad-vadásznak, kutyaidomárnak tartotta magát, a valóságban pedig nem volt más, mint egy tipikus vasárnapi puskás.

Kibérelte a szomszéd községi határ vadászati jogát; kerített valahonnan egy zsemlyeszínű kopó-, vizsla- és vérebkeve-

rékét s nagy szorgalommal járta a kukoriczásokat reggeltől napestig, bodor füstöket eregetve kétesövű flintájából. Ha néha azután jó szél fúj s belevitte a seréret pár jámbor fogolyba, kifüggesztette a tarisnyájára s büszkén himbálva járta be a falut, kerülő utakon térve otthonába.

Ez, idáig nagyon jól ment volna, hanem egyszer csak valahol összetalálkozott a nagyravágyás és elégedetlenség ördögével s az felforgatta az eszét. Elhatározta, hogy felcsap nagyvad-vadásznak.

Hamarjában bérelt magának egy darab erdőterületet s büszkén hirdette, hogy ezentúl cserkészni fog s halál-megvetéssel űzi a dühében tajtékzó hatalmas agyarasokat.

Nem tudom, miért épen reám fáj a foga, a mikor kinyilatkoztatta, hogy még engemet is le fog húzni, hogy

megpukkadok irigységemben, annyi szarvast és vaddisznót lő majd.

Azt hitte szegény, hogy az csak úgy megy, mint a foglyászat. Elég, ha vesz egy látesövet, büchs- fegyvert (vasárnapi puskások fegyvere) meg egy szép sárga, gummitalpú cipőt s kész a nagyvad-vadász. No de keserűen megtanulta, hogy ahhoz tudás, sok tapasztalat és nagyon kevés szelesség szükséges.

Ettől az időtől kezdve a foglyok és nyulaknak kitünő dolguk volt; nagy békességet élveztek. A serétes puska is kegyvesztett lett. Hétszámra nem nyult hozzá senki, érintetlenül lógott a fogason egészen berozsdásodva szégyenében. Most csak szarvasokról, disznókról és bakokról álmodozott a gazdája.

Polyton az erdőt bujta s esatangolásai közepette talált is vadat eleget, de lövéshez soha sem jutott, mert mindig csak akkor vette őket észre, mikor már kimondhatatlan részöket mutogatva, pár ugrással eltűntek a sűrűségben. Legtöbbször azonban csak a menekülő zörgésüket hallotta. Persze, ha csak lehetett, rossz széllel és cigarettázva járta be a cserkészösvényeket, mert a jó vagy rossz szelet mesének, képzelődésnek tartotta.

Eljött a bögés ideje is, de bizony egy kis üsző horjunál egyebet nem hozott neki — melyet egy 14-es bika helyett lőtt agyon.

A bögés után, az őszi lombhullás elől beköltözött a fővárosba, de azért vasárnaponkint hűségesen megjelent mindig repedésig megtömött hátizsákkal s vérmes reményekkel az erdőn. Más ember üres tarisnyával megy ki s telive tér vissza. Ő megfordítva csinálta: telepakkolva ment ki s mindig üres tarisnyával tért haza.

Beköszöntöttek a téli hónapok — eljött január s megszünnvén a szarvastehen lelövés is, a mi nimródunk kimaradt egészen. Eltette vadászzenvedélyét a jövő évre, mint a bundát szokták — s beérte azzal, hogy zöld posztó revieren, hosszú bottal, fehér és piros, nagy elefántesontgolyókkal vadászson kis fabábokra.

Ekközben történt, hogy Diana kegyéből sikerült egy hatalmas vadkant, vaezkából kiugraszta elejtenem.

Ritka nagy példány volt s amint az erdőről szánon behozták, összeszaladt csudájára a falu népe. Ki bámulta, ki pedig átkozta, hogy te etted meg, gyalázatos, a kukoricámat, no de meglakoltál érte, nem eszel több málét stb.

Télen kevés a pletyka-tárgy; hamar híre járt a környéken az esetnek — nagyított kiadásban, mint a hogy már rendszeren lenni szokott — s megtudta a mi Elemér (mert így hívták) barátunk is.

Nosza felpeszduilt benne a szunnyadó nimródi vér, odacsapta a dákót és rohant pakkolni. Ezt a szégyent már csak nem hagyhatja. Ha én lőttem, akkor ő is fog löni, nagyobb, szebbet, kettőt.

Másnap tisztára maródivá gyalogolta magát, de vad-disznó bizony azért nem akadt — azaz, hogy mégis.

Estefelé, amint nagy szomorúan gubbaszt a szekéren, mely az erdőről fatornyos hazámba szállította, mely mellesleg mondva vasútállomás, — egy dombocska tetején, a szántóföldek között kacskaringózdó dülő út mellett megpillant egy disznót, amint az egy néhai krumpliföld szélén kutatást rendezett. A kocsirol legrani, a puskát remegő kézzel a tokból kirántani, kapkodva megtölteni, pillanat műve volt s most az egyszer, daczára az ominózus rossz szélnek, sikerült a fenevadat 20 lépésre becserkészni.

Nekifohászkozva jól megezelozta s önelégülten, hogy mégis valahára meglesz a hön óhajtott diadal: lesz vad-disznó — elsütötte büchs-egyvere expressz csövét.

A füst elszállt — s a disznó, mely épen egy fagyos krumplira akadt, felütötte fejét s kedélyes csámcsogással nézte lázas ellenfelét, hogy mit is akar az tulajdonképen vele, miért zavarja jóízű kosztolásában.

A lövésre a domb másik oldalán 2 orditozó, kiabáló gyerek jelenik meg, erősen hadonázva kézzel-lábbal, de ezt a mi vadászunk a csata hevében nem hallja, nem látja s ráfogja fegyvere sima csövét is: Durr! . . .

Hörögve dül el a nagy állat s reszkető lábait az égnek meresztve, kiadja ártatlan páráját.

Puskásunk megtörülgeti gyönyöző homlokát s büszkén konstatálja a gyönyörű vállaplövést.

Öröme azonban nem tart sokáig, mert odaér a két kiabáló gyerek, kik már azóta bögsre fogták a dolgot s zokogva siratják el szép koczájokat, mit a szomszéd majorra hajtottak el kézfogóra.

Ezt hallva, hősünknek

„ . . . arcza szobor lesz, lába gyökér;
Sebből pirosan buzog a vér;
Könye se perdül, jajja se hallik,
Csak oda kap, hol fészkel az agy“ —

. . . S vadúl a pénzt zsebből kiragadja,
A koca árát mind leolvassa
S bakaimádsággal rohan el,
Nevetni szemébe senki sem mer.

Annál többet mulatott rajta titokban az egész környék. Egész szállóigévé vált az „Elemér disznója“.

Még most is, ha valaki extázisba akarja hozni, csak annyit kell neki mondani, hogy „röff“ — kész érte rögtön embert is ölni.

Azóta már zsemlyeszínű kutyáját is terítékre hozta ózbak helyett, de a nagyvad-vadászatból még mindig nem gyógyult ki. Gyógyíthatatlan. Ha csak hamarjában fel nem találják a vadász-szérumot.

* * *

A disznóhistóriát rég elfeledték már, nem beszélt róla senki. Ugy voltak vele, mint a szép új nótával. Megterem a nép ajkán, vagy valamely zeneszerző zsidógyerek húrjain — felkapják s egy darabig folyton azt dalolja boldog-boldogtalan. Azután egyszerre csak ráúnnak s nem

hallani többet, legfeljebb egy-egy vidéki cigány gyujt rá olykor, ha kifogy az újakból.

Hanem mostanában előadta magát valami, a melylyel kapcsolatban Elemér barátunk nem csekély bosszúságára megint felelevenedett a dolog. Ez a valami pedig én velem történt meg a következőképen:

Egy délután kint jártam szarvastehenekre cserkészni. Sötétedni kezdett már, midőn egy istentelen sűrű vágáson keresztül — a csérkészűtnak úgy kellett kerti ollóval helyet vágni benne — hazafelé vettem az irányt.

Ki-ki gondolataiba merülve, teljesen nesztelenül haladtunk hű vérebemmel az úton. A haraszt nem zörgött lépteink alatt, átázott egészen, csupa lucok volt a sok ködtől, permetező esőtől. Aludni tért a rigó, elhallgatott a szajkó, a csacsogó szarka. Mind elültek már éji nyugalomra ezek az ősz fülemüléi.

A kecskefejő tyurrogása, a dugóbogár zúgása nem zavarta a csendet, mint nyári éjeken; csúnya, borús, nedves ősz volt, csak a bokrokról potyorászó vízesőpek zörgését lehetett hallani.

Képzetelem elkalandozott, visszavitt az üde zöld, márdallos májusha, az életet, örömet sugárzó nyárba. S a mint végigtekinték a tájon s mind ennek csak pusztulását, szomorú, letarolt nedves sírját látom: fájó sóhaj szakad fel keblemből.

Meregésemből egy mormogó hang térít magamhoz. Hirtelen megállok fülelni; s íme, jobbra a sűrűből több helyen gyenge moszatolás és kedélyes mortyogás hallatszik. Semmi kétség, ezek vaddisznók. Gyorsan lekapom a fegyvert vállamról s arczhoz emelve, végigtekintek a csövön, hogy vajjon lehet-e még a legyet s irányzékot látni a félhomályban? Nagy nehezen még össze birtam hozni őket.

Kutyámat lefektetve a csérkészűtra, valami nyilas után néztem, melyen be tudnék jutni a sűrűségbe. Nem sokáig kellett keresnem. Pár lépést menve lefelé, egy szarvas vagy disznó által tört keskeny kis ösvényre akadtam.

Szépén négykézláb — más-képen nem lehetett — magam is mörögő hangokat hallatva bújtam a turkáló disznók felé.

Odacsúsztam hozzájuk valami 15—20 lépésre. Két darab tőlem balra turkált, de szemközt s így a homályban nagyon kis célpont volt. Vártam tehát. Majd csak megfordul valamelyik s az oldalára biztosabb lesz a lövés.

A jobb oldalról is lehetett hallani egynek a moszatolását s a meglegedés hangján morfondírozva magában, lassan húzódott lefelé másik két társához. Még pár lépés s előttem áll keresztben egy szép két éves süldő a vadősvényen.

Négykézláb helyzetemből lassan feltérdepelve, épen célba akartam venni, midőn ismét jobbfelől az eddigieknél sokkal vastagabb morgást — rőfögést hallok. Ahá, ez lesz a kan. Várjuk meg, míg közelebb húzódik s láthatóvá válik. Inkább lövök kant, mint koczát.

A süldő ezalatt elvonult előttem s csak homályos körvonala láthatam már a sűrű bokrokon keresztül. Én nem sokat törődtem vele, egész figyelmemet az öreg felé fordítottam.

Már majd kinéztem a szemeimet, midőn az összevissza kuszált ágak között valami világos foltot pillantok meg. . . . Mi az ördög lehet az? . . . Egyszer csak kibújik a feje, majd a teste egy szép nagy disznónak . . . Tiszta ezüstfehér a szőre s ökölnyi fekete pettyek a hátán . . .

Ejnye, hogy a fészkes fe Így bujkálni hiába! No ezek ugyan jól becsaptak. De jó, hogy nem lőttem meg azt a kis fekete süldőt, milyen nagy szégyent hozott volna a fejemre.

Azzal térdeplő helyzetemből nagy mérgesen felállok, ott akarván hagyni a megszökött szelid disznókat a faképnél, midőn első mozdulatomra a tarka disznó nagyot fúj s mint a villám tűnik el a sűrűségben, magával vive fekete társait is.

Hm! a szelid disznó nem szokott így viselkedni. Talán mégis reá kellett volna löni. Hátha valami albinó, vagy elvadult házidisznó, mi elkoreshatja vaddisznó-állományunkat.

Hazaérve, tüstént utána jártam, hogy nem-e szökött el, nem-e hiányzik valakinek egy fekete foltos fehér disznója. Azt a választ nyertem, hogy nincsen is a környéken olyan tarka fajta senkinek, meg azután nem is vészett el. Bezzeg keresem azóta mindég a pöttyös disznót, de nem tudok rájuk akadni.

Az emberek jót mulattak ezen a disznóhistorián is. Kinevettek engem is, meg azután — felmelegítve a másik történetet — Elemér barátunkat is. Lám, ilyenek a mi vadászaink, az egyik a szelidet vadnak, a másik a vadat is szelidnek nézi.

Én pedig azzal vigasztaltam magam, hogy jobb ez így, mintha fordítva lett volna.

Gyöngyöshalászi Takáts Gyula.

Kétféle borzvadászat.

Gyönyörű nyári est volt. Gondolva egyet, vállamra kaptam puskámat és kimentem az akáczos „remiz“-be, hol már több alkalommal borz nyomait vettem észre.

Csendesen ballagtam, alkalmas rejtekhely után kémlelődvé.

Hosszas keresgélés után felfedeztem egy bodzabokrot, melynek földig lehajló lombos ágai kitűnő rejtekhelyül szolgáltak.

Lehetőleg zaj nélkül tisztítottam ki a kilövést akadályozó galyakat.

A leshelyet így rendbehozva, leültem a földre és hallgatóztam.

A remizben mély csend honolt. Minden állat pihent, szunnyadott s csak néhány felzavart madár hasította keresztül a levegőt, magának biztosabb pihenő helyet keresve.

Idejében érkeztem a leshelyre. Kiállhatatlan szunyog-

sereg gyült össze körülöttem és siralmas hangon hegedültek. Egy-egy pedig véremet lopta. Eleinte türtem szemtelenségüket, de megsokalva a dolgot, egynehányat széjjelapítottam.

Amint így a szunyogokkal foglalkoztam, tőlem jobbra halk zörejt ütötte meg fületem.

Körülbelül 40 lépésre valami tömeget láttam mozogni, de hogy miféle állat lehetett, nem bírtam kivenni.

Mittevő legyek, lójak? Hátha egy semmi vést sem sejtő tapsifüles? Vagy egy a remizből lassan kisompolygó róka? Egyik sem érdemes arra, hogy miattuk az egész éjjelt az erdőben töltssem, — mert már $\frac{3}{4}$ 11-re járt az idő — és hagyjam magam a szunyogoktól összezecipdesni.

Hátha az, a mit keresek?

Mégis löni fogok, gondoltam, midőn a mozgó tömeg oldalt fordult felém és teljesen kivehető volt.

Felismertem benne az én állatomat. Nem sokáig vártam, mert rögtön lőttem és a szürke ruházatú „tengerilopó“ mozdulatlanul feküdt.

Hátamra kötöttem és hogy nagy kerülőt ne tegyek, a fasorok között rövidebb úton igyekeztem a remizből kimenni.

Pontosan 11 óra volt.

Egyszerre megpillantok előttem egy fekete színű állatot. — mert az éj tette feketévé — de csakhamar eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Odaérve, egy lyukat találtam és gyufát gyújtva annak bejáratánál, egészen friss borznyomokat vettem észre.

Ez éjjel, miután már későn volt, nem bújik ki odujából, gondoltam és elsímitva a bejáratot, haza mentem. Az úton egy tervet eszeltem ki s mint majd látni fogjuk, az sikerült is.

*

Midőn az éjjel haza mentem, borús volt, de reggel kiderült.

Magamhoz vettem fegyveremen kívül két dresszirozott daxlimat, ezeken kívül pedig két embert ásóval és csákánnyal. Elindultunk.

Kiérve a helyszínre, az általam elsímitott bejáratnál semmiféle nyom nem volt látható, tehát a borz feltétlenül benn van.

Oldalkijárást sehol nem volt, amit nagyon esodáltam, mert ritka az a borz vagy róka, mely lakása készítésénél esetleges menekülő utat nem készítene egy másik irányban kifelé.

Az egyik daxlim, Falkó, rögtön megszimatolta a borzot és befelé kíváncszott, de erősen tartottam a zsinegen és csak akkor bocsájtottam be a lyukba, mikor a két ember elég tágra ásta a bejáratot. A másik, Mirr, nem ment be addig, míg ugatást nem hallott. Ekkor megjött a vadászni való kedve és rohant befelé. A két ember folytonosan ásott, míg én a puskámmal készen állottam — lövésre.

Mirr kirohan, közvetlen utána és Falkótól üzve a borz tűnik szemem elé. Midőn oldalt fordult tőlem, lőttem és ő kegyelme megnyugtázta az utána küldött 4-es számú ólomgömböcskéket — felfordult.

A borzvadászatnak ez a módja sokkal érdekesebb és élvezetesebb reám nézve. Már hogy többi vadász-kollegáimra is az-e, azt nem tudom, de előnye az is, hogy azok az átkozott szunyogok nem szekirozzák az embert.

Nagy volt örömem, de még nagyobb volt a két sárga tácskómé.

Sommerfeld Arthur.

Aganceskiállítás.

Tudvalevőleg az „Országos vadászati védegyelet“ ezúttal egy tavaszi aganceskiállítással lepte meg a nemes vadászat híveit, még pedig egy oly kiállítással, melyben az eddigi kiállításokon díjat nyert szarvasagancsok, őz- és zerge-trófeák vannak összegyűjtve s e kiállítás folyó hó 4-én megnyitván, folyó hó végéig fog megtekintés végett a nagyközönség számára nyitva állani.

A kiállítás a Royal-szálloda egyik e célra különös nemes izléssel berendezett nagytermében van, hol az naponkint d. e. 9 órától egész d. u. 6 óráig tekinthető meg.

Nekünk is alkalmunk volt a kiállítást megszemlélni és erről csak a legnagyobb elismeréssel nyilatkozhatunk; annak elrendezése, az anyagállomány, valamint az egyes példányok szépsége a legvérmesebb várakozásnak is megfelel.

Vannak ott szarvas-, őzagancsok és zergekampók a képzelhető legszebb színezettel, nagyságban, súlyban, rózsatókkal és koronákkal; különösen pedig említésre méltó egy páratlan 20-as őzagancs, mely Jenovay Zoltán úr tulajdonát képezi. A kiállított agancsok legnagyobb része már díjnyertes, de számos új trófeák is kerültek kiállításra. A kiállított agancsok a szabadban és a vadaskertekben ejtett példányok fentartott emlékei.

A kiállítók közt van: József Ágost főherczeg, Coburg-Gothai Fülöp herczeg, Festetics Tasziló gr., Mailáth László gr., Andrassy Géza gr., Eltz József gr., kik már a korábbi kiállításokon is első díjat nyertek.

Ott van Frigyes főherczeg, Nádasdy Ferencz gr., Széchényi Béla gr., Jankovich Gyula, Mihálovich Demeter, Draskovich Iván gr. és más sok vadászbarát, hírneves gyűjtő és szcenvelyes kiállító.

A kiállítás fényét és pompáját nagyban emeli Dr. Lendl Adolf orsz. képviselő preparatóriumának remek izlésre valló kiállítási gyűjteménye, melyben egy tálczáttartó nagy medve, egy hatalmas vadkan, több király-, szirti- és kigyász sas, különféle ragadozó és egyéb vízi s más madarak kötik le úgy a műbíráló, mint a látogató közönség figyelmét.

Ezen kellemes szórakozást és műélvezetet nyújtó páratlan kiállítás rendezéseért az elismerés főleg a kiállítás elnökét: gr. Esterházy Mihályt és az országos vadászati főfelügyelőt illeti meg.

Feleletek.

reket gyártanak ennél a Springer-czég Bécsben s Novotny Prágában. E czégek modelljei sem különböznek

„Korona-puska“ („Kronen-Gewehr“) elnevezés alatt hoz forgalomba Fückert weiperti fegyvergyáros egy fegyvert; állítván, hogy „egyedüli“ a maga nemében. A modell igen, amennyiben kakasai egészen sajátzerűen vannak elhelyezve, ami azonban semmi előnyt nem nyújt, sőt a kicsi kakasok még hátrányosak is, mert könnyen kisiklanak a hüvelykújj alól s szerencsétlenséget okozhatnak. Különben a „Kronen-Gewehr“ „önfelhúzó“, mint a Hammerles fegyverek. — Sokkal célszerűbb kakasos önfelhúzó fegyvereket gyártanak ennél a Springer-czég Bécsben s Novotny Prágában. E czégek modelljei sem különböznek

a használatban levő közönséges lankaszter fegyverektől, kakasuk külfelől van elhelyezve — azonban automatikus önfelhúzó, mint a korona-puska; csak hogy minden tekintetben formásabbak és praktikusabbak ennél a torzfegyvernél.

A galamblövé fegyverek. Hogy a galamblövé fegyverek oly drágák, az érthető abból a rendkívüli precizitásból, melylyel az ily fegyverek készítve vannak, különösen ami a lövésüket illeti. — A galamblövé puskák mind nagyot és mégis sűrűn terítenek és ha igazán jól vannak készítve, igen megkönnyítik a lövé dolgát. Úgy vannak belöve, hogy 50 lépésnyiről egy □-méternyi területen bárhova függesztünk is fel egy galambot, legalább 4 szem 6-os serét kell, hogy találja. Természetesen a czélt nem a galambra, hanem mindig a □-méternyi tárcza közepére, mint fixpontra, irányítva. — Megjegyzem, hogy praktikus galamblövék csakis damasztcsöveket használnak, állítván, hogy az aczélcövek rozszul ölnék, rögtöni halált soha nem okoznak, miért is sok galamb nem esik a hálóba.

A kakas nélküli fegyverek lakatszerkezetének megóvása czéljából legalkalmasabb a sótlan disznózsír, mert ez legtapadósabb természetű a zsirok közt. — Jól be kell vonni ezzel a fémrészeket (1 mm. vastag réteget kenve minden lakatrészre) s ez a kenőcs pár száz lövésig megóvja a lakatokat a rozsdásodástól.

Söréttöltés. Nem igaz, hogy a kevesebb sörét élesebb lövést adna. Egy kissé nehezebb tárgy mindig nagyobb röperővel bír, mint egy könnyebb. Mindig több serétet kell venni, mint lőport; a könnyű söréttöltést szétveri a kellőleg meg nem terhelt lőportöltés eleven ereje. Minél apróbb szemű lőport használunk, annál több serétet vegyünk a töltéshez.

A kaliberekről. A gyakorlatban a 14-es kaliber bizonyult a legjobbnak. A 12-es határozottan rossz kaliber; 100 ily kaliber közt alig egy kerül valamirevaló lövést, aránylag igazi jó pedig nagyon ritkán, még ezer között is. A 20-asok és 24-esek igen jók, de a 18- és 16-osok a legjobban lönek, csak hogy kissé nehezebbre készítendők, hogy a nagy lőporadagot rugás nélkül kiállják.

L. K.

IRODALOM.

Megjelent „A Kecskeméti Á. S. Evangelikus Református Főgimnázium Állattani és Földrajzi Gyűjteményeinek Katalógusa“. Összeállította: Balázs István dr. a kecskeméti á. s. főgimnázium tanára. A munka 179 nagy nyomott oldalon az „állat és összehasonlító állatbonczati“, valamint a „természettudományi és politikai földrajzi statisztikai és néprajzi gyűjtemények“ tárgyjegyzékét öleli föl. Szerző két és fél évig tartott, rendes hivatalos foglalkozásán kívül való dicséretet érdemlő munkásságáról kíván ezzel a dolgozatával beszámolni s annak egybeállításának szükségét a tárlatban uralkodott elhagyatottság, rendetlenség és rendszertelenséggel indokolja, mi a különben elég szép gyűjteményre végzetessé lett volna.

A vaskos füzet szép ambicióról teszen tanúságot és a gyűjteménysorozat meg is érdemli azt a nemes fáradozást, melyet szerző annak rendezésére fordított, bár a főgimnázium évi szubvenziója bizony csak csiga lassúságú haladást biztosít a tárlat részére és feltűnő jelenség, hogy a gazdag város rendes dotációval nem pártolja a tudományos vállalkozást.

Az állati gyűjtemény 8 állatkört; a természettudományi stb. gyűjtemény pedig 6 csoportot foglal magában. Előbbi gyűjteményben 1504 db. 1208 fajjal és 3844 korona 71 fillér, az utóbbiban pedig 175 db. van 928 korona 70 fillér értékben.

Változás intézetünkben.

Intézetünk főnöke országgyűlési képviselővé választván, az összeférhetlenségi zsüri ítélete értelmében felhagytunk az iskolai készítmények gyártásával.

Évekig tartó folytonos küzdelembe került az, amíg intézetünk pozíciót vívott ki magának a tanszerkészítés terén. És ha nem is nagy anyagi, de mindenesetre szép erkölcsi sikerünk volt abban, hogy évről-évre tért hódítottunk és mind észrevehetőbben sikerült nekünk tanszerünkkel a külföldi hasonló gyártmányokat kiszorítani. Pedig nemcsak a szívós külföldi konkurrencziával, hanem még azzal a sokszor érthetetlen animozitással is meg kellett küzdenünk, mely nálunk néha a leghasznosabb törekvéseknek is útjába áll. Fáradozásaink azonban jutalomra találtak a növekedő általános elismerésben és abban a megnyugtató tudatban, hogy a magyar iskolák és egy hazafias ügy érdekében működünk.

És most abba kellett volna hagyni ezt a működést, melyben nekünk magunknak is annyi örömünk telt!

Nehogy ez bekövetkezzék, intézetünket kétfelé osztottuk és **tanszerkészítő osztályát** átadtuk egy máris kipróbált budapesti tanszergyárosnak, **Feldmann Gyula** úrnak. Ő ugyan eddig leginkább csak fizikai, mértani és kémiai tanszerek előállításával foglalkozott, de e téren máris oly szép eredményeket tudott elérni, hogy megnyugvással reméljük a természetrajzi tanszergyártásban való sikereit is. És ebben egy jól ismert szakember **Szikla Gábor** tanár úr fogja őt támogatni, mint a természetrajzi tanszerkészítésnek vezetője **Feldmann** gyárában. (Budapest, Felső erdősor 5.)

Szívesen ajánljuk tehát ezt az újonnan berendezkedő természetrajzi tanszerkészítő intézetet hazai iskoláinknak és azok tisztelt igazgatóinak és tanárainak. Szívesen azért, mert tudjuk, hogy ugyanazok az elvek, ugyanazok a metódusok fognak abban érvényesülni és fogják tovább fejleszteni azt, amit mi a kezdet nehézségein átvinni törekedtünk.

Kérjük tehát hazai **iskoláinkat**, hogy összes megrendeléseikkel forduljanak teljes bizalommal a nevezett céghez.

Az állatok **kitöméséhez** való műtermünket azon-

ban fentartjuk eddigi keretében és rajta leszünk, hogy a jövőben is teljes mértékben kielégíthessük tisztelt megrendelőinket. Kérjük tehát, hogy különösen vadászó közönségünk ezentúl is szerencsétlensége fokozódó mértékben intézetünket megrendeléseivel.

Dr. Lendl Adolf
preparáló intézete.

B. K. Május hóban a vizimadarak költenek: barbarizmus volna tehát ilyenkor vadászni rájuk, különben a törvény is tiltja ezt. — **M. N.** és **br. T.** *úrhölgy.* Nagy sajnálatunkra mi ebben nem adhatunk felvilágosítást. Csakis fogorvos adhatna tanácsot Méltóságoknak. Tessék talán **Máthé** fogorvos úrhoz fordulni, lakása a **Klotild-palotában** van. — **L. I.** Egy fegyverszállítmány már elfogyott, egy másik most érkezett. Mihelyst a fegyverek be lesznek löve, a megrendelések sorrendje szerint mindenki megkapja a magáét. — **T. W.** Preparáló intézetünk marad a régiiben, sőt üzemet megkéttszereztük; Relif-képeket bármely nagyságban s bármely madárral készítt intézetünk, csak tessék az erreszánt madarat beküldeni. — **T. I.** Horgászok számára épen most készül egy könyvecske nálunk. Ebben minden magyarországi hal ábrája benne lesz. Már most is megrendelheti. A ki tömésről is kaphat nálunk könyvet.

Egy intelligens körvadász, kitünő gyakorlattal, képes bármily nagy vadászat kezelésére, érti a vadtenyésztés minden csinját-binját s emellett modern szőlész is: ajánlkozik uraságokhoz vagy vadásztársaságokhoz. Helyét azonnal elfoglalhatja. Mi is a legmelegebben ajánlhatjuk e kitünően képzett egyént. Bővebbet a szerkesztőségben.

Telivér angol setter kölykök, több I-só s tiszteletdíjjal kitüntetett szülőkötől, nagyszerű pedigreével, eladók 60 frtjával Craus Géza m. kir. erdésznel Nagy-Sinken, Erdély. 1—3.

FOTO-CZINKOGRAFIAI MŰINTÉZET.

MŰVÉSZETI SOKSZOROSÍTÁSOK.

Clichék folyóiratok, könyvek, árjegyzékek és tudományos művek számára,

kitünő kivitelben, legjobb módszerek szerint előállítva.

Czím csakis: **BUDAPEST, VI. ker., Király-utca 30. szám.**

Jutányos árak.

TELEFON: 18—99.

Jutányos árak.

„A TERMÉSZET” szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, II., Donáti-utca 7. dr. Lendl Adolf intézete.

Nyomatott Wesselényi Géza könyvnyomdájában Budapest, II., Zsigmond-utca 11—15.